

ที่ สศ 0001/ 1014

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
128 อาคารพญาไทพลาซ่า ถนนพญาไท กทม. 10400

12 มิถุนายน 2550

เรื่อง การพัฒนากาแฟไทย

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เรื่อง การพัฒนากาแฟไทย

ด้วยคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีภารกิจในการศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาคการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับพืชกาแฟ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งที่มีการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ และผลิตเพื่อการส่งออกสร้างรายได้ให้กับประเทศนับพันล้านบาทต่อปี ในการศึกษาพบว่ากาแฟเป็นพืชที่จะได้รับผลกระทบจากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดขึ้นระดับภูมิภาค ต้องเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรเพื่อรองรับผลกระทบอันจะเกิดจากการจัดทำข้อตกลงดังกล่าว จึงได้จัดทำร่างความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การพัฒนากาแฟไทย เสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ตามลำดับ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ 5/2550 เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 8 มีนาคม 2550 ได้พิจารณาร่างความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การพัฒนากาแฟไทย และมีมติให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากาแฟไทยต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย
  2. ข้อเสนอแนะด้านการผลิต
  3. ข้อเสนอแนะด้านการตลาด
- (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหากผลการพิจารณาเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบในโอกาสแรกด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโคทม อาริยา)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. 0-2612-6957 , 0-2612-9222 ต่อ 216

โทรสาร 0-2612-9152 , 0-2612-9158

ความเห็นและข้อเสนอแนะ
ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เรื่อง การพัฒนากาแพไทย

1. ความเป็นมา

ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรหลากหลายประเภท อันเนื่องมาจากสภาพความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ทางการเกษตรของประเทศ ประกอบกับความสามารถและประสบการณ์ของเกษตรกรที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน การผลิตสินค้าเกษตรจำเป็นต้องมีการพัฒนา ปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ทั้งภายในประเทศและตลาดโลก

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ซึ่งมีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาคการเกษตร ได้พิจารณาภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลกในปัจจุบัน ที่มีผลกระทบกับภาคการผลิตด้านการเกษตรของประเทศไทย อันเนื่องมาจากภาครัฐได้จัดทำข้อตกลงกับนานาอารยประเทศทั้งในแบบพหุภาคและแบบทวิภาคี ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทั้งในกรณีของการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ และในกรณีของการผลิตเพื่อการส่งออกต่างประเทศ จึงได้ทำการศึกษาต่อผลกระทบดังกล่าว โดยดำเนินการศึกษาเรื่องกาแพ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งที่ผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ และผลิตเพื่อการส่งออก เคยสร้างรายได้ให้กับประเทศและเกษตรกรปีละประมาณ 4,000 – 5,000 ล้านบาท โดยมีครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกกาแพโดยประมาณ 35,000 ครัวครัว และมีพื้นที่ในการเพาะปลูกประมาณ 440,000 ไร่เศษ ผลผลิต 85,000 – 95,000 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 300 – 500 กิโลกรัมต่อไร่ ปัจจุบันผลผลิตกาแพไทย ปี 2548/2549 มีประมาณ 48,000 – 52,000 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 123 กิโลกรัม/ไร่ ปี 2549/2550 คาดว่า จะได้ผลผลิต 61,973 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 146 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งออกเป็นกาแพพันธุ์ อาราบิก้า ประมาณ 5% จะปลูกในแถบภาคเหนือของประเทศ ส่วนกาแพพันธุ์โรบัสต้าประมาณ 95% จะปลูกในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้เป็นหลัก จะเห็นได้ว่าผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่มีปริมาณลดลงเมื่อเทียบกับช่วงก่อน แต่ตลาดยังมีความต้องการบริโภคสูงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ กาแพไทยมีคู่แข่งในการผลิตที่สำคัญในทวีปเอเชีย คือเวียดนาม อินโดนีเซีย และอีกหลายประเทศ ซึ่งประเทศเหล่านี้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพกาแพไทยเข้าสู่การแข่งขันให้สอดคล้องกับข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) การนำเข้าเอาพืชกาแพมาเป็นกรณีศึกษา โดยตระหนักถึงความสำคัญสองประการ กล่าวคือ กาแพเป็นพืชที่ได้รับผลกระทบจากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มอาเซียน ที่จัดได้ว่า

เป็นข้อตกลงที่เกิดขึ้นระดับภูมิภาคต้องเตรียมความพร้อมเกษตรกรเพื่อรองรับผลกระทบอันจะเกิดจากการจัดทำข้อตกลงดังกล่าว ปัญหาที่สำคัญอีกประการคือ กาแฟมีรอบการผลิตและการเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายนจนถึงเมษายนของทุกปี การนำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่อคณะรัฐมนตรี จักได้เป็นประโยชน์ในการนำไปประกอบการพิจารณาจัดการแก้ไขปัญหาและเตรียมการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไป

2. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การพัฒนากาแฟไทย ดังนี้

2.1 ศึกษาจากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกาแฟ ดังนี้

2.1.1 เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการพืชสวน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวกับโครงสร้างกาแฟ

2.2.2 เอกสารเผยแพร่ของกรมวิชาการเกษตร เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกาแฟโรบัสต้า และกาแฟอาราบิก้า

2.2.3 เอกสารเผยแพร่ของกรมส่งเสริมการเกษตร เกี่ยวกับกาแฟ

2.2 จัดรับฟังข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกาแฟร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เรื่องนโยบาย และความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ ดังนี้

2.2.1 กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2.2 กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2.3 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2.4 กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

2.2.5 สมาคมผู้ส่งออกกาแฟไทย

2.2.6 สมาคมชาวสวนกาแฟไทย

2.2.7 บริษัทควอลิตี้คอฟฟี โปรดักส์ (บริษัทเนสเล่ ประเทศไทย) ผู้ผลิตภายในประเทศ

2.2.8 บริษัทเขาช่องอุตสาหกรรม 1991 จำกัด ผู้ผลิตภายในประเทศ

2.3 การศึกษาดูงานเพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับกาแฟ ในส่วนของการผลิตกาแฟอาราบิก้า (ภาคเหนือ) และในส่วนของกาแฟโรบัสต้า (ภาคใต้) และศูนย์วิจัยพืชสวนจังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาการพัฒนาพันธุ์กาแฟ

2.4 จัดสัมมนาประชาสัมพันธ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกรและประชาชนตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เกี่ยวกับกาแพ

2.5 จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ และสังเคราะห์ร่างความเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าว เพื่อนำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การพัฒนากาแพไทย เสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีตามลำดับต่อไป

จากการที่คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้จัดสัมมนาประชาสัมพันธ์และศึกษาดูงาน ดังกล่าวพบว่าตลาดยังมีความต้องการกาแพไทยสูง และผู้ประกอบการแปรรูปและผู้ส่งออกมีความพยายามส่งเสริมให้เกษตรกรได้ปลูกกาแพ แต่นโยบายรัฐและการปฏิบัติไม่มีความชัดเจนในการส่งเสริมและให้ข้อมูลต่อเกษตรกร กรณีการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ของรัฐบาลที่ผ่านมา เกษตรกรซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการทำข้อตกลงการค้าเสรีภาครัฐและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบยังไม่มียุทธศาสตร์ส่งเสริมและเตรียมความพร้อมแก่เกษตรกรเพื่อปรับสภาพการผลิตเพื่อรองรับการแข่งขัน

3. สถานการณ์การผลิตและการตลาดของกาแพไทยในปัจจุบัน

3.1 การผลิต

3.1.1 พื้นที่ปลูกและผลผลิต มีประมาณ 425,532 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว ผลผลิตกาแพประมาณ 61,973 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 146 กก./ไร่ พันธุ์ที่นิยมปลูกมี 2 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์โรบัสต้าและพันธุ์อาราบิก้า ฤดูเก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิตออกสู่ตลาด ระหว่างเดือนพฤศจิกายน – เมษายน

3.1.2 กาแพพันธุ์โรบัสต้า มีพื้นที่ปลูกร้อยละ 95 แหล่งผลผลิตสำคัญทางภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ นครศรีธรรมราช ประจวบคีรีขันธ์ และพังงา เป็นพันธุ์ที่ชอบอากาศร้อน – ชุ่มชื้น ด่านทาน โรคแมลง เมล็ดกาแพมีรสชาติเข้มข้น มีปริมาณคาเฟอีนมากกว่าพันธุ์อาราบิก้า นิยมนำมาทำกาแพสำเร็จรูป ส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบสารกาแพ (เมล็ดกาแพดิบ) ราคาจำหน่ายประมาณ กก.ละ 30-35 บาท ผลผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศและส่งออก แนวโน้มพื้นที่ปลูกและผลผลิตลดลงไปด้วย เกษตรกรบางส่วนได้ปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นแทน เช่น ไม้ผล ไม้ยืนต้น ทดแทน หรือปลูกแซมในสวนกาแพ

3.1.3 กาแพพันธุ์อาราบิก้า มีพื้นที่ปลูกร้อยละ 5 แหล่งผลผลิตสำคัญอยู่ทางภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก น่าน เป็นต้น เป็นพันธุ์ที่ชอบอากาศเย็น จึงมักปลูกบน

เขตที่สูง ไม่ต้านทานต่อโรคราสนิม เมล็ดกาแฟมีกลิ่นหอม รสละมุน มีปริมาณคาเฟอีนน้อยกว่า พันธุ์โรบัสต้า นิยมนำมาทำกาแฟคั่วสด ส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบกาแฟสด ราคาจำหน่ายประมาณ กก. 8- 12 บาท (สัดส่วนการแปรรูปผลกาแฟสด : สารกาแฟ = 5:1) ส่วนใหญ่ผลผลิตบริโภคภายในประเทศ แนวโน้มพื้นที่ปลูกและผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการและราคา รับซื้อภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นผลจากกระแสความนิยมบริโภคกาแฟสดที่ขยายตัวในระยะหลัง

ความต้องการบริโภคภายในประเทศ

- เมล็ดกาแฟที่ผลิตได้ในแต่ละปีจะนำไปใช้ในการผลิตกาแฟสำเร็จรูปและกาแฟคั่วบดปริมาณ ความต้องการบริโภคในปี 2548/49 ประมาณ 48,000 ตัน และปี 2549/2550 ความต้องการใช้ ประมาณ 52,000 ตัน

การส่งออกต่างประเทศ

- ส่วนใหญ่ส่งออกในรูปแบบเมล็ดกาแฟดิบ สิ่งสกัด และของปรุงแต่งจากกาแฟ โดยเมล็ดกาแฟดิบ มีแนวโน้มการส่งออกลดลง เนื่องจากความไม่แน่นอนของนโยบายภาครัฐ ส่วนกาแฟสำเร็จรูปและ กาแฟผสมปรุงแต่ง มีแนวโน้มส่งออกสูงขึ้น

- ปี 2548/2549 การส่งออกสินค้ากาแฟประมาณ 36,544 ตัน มูลค่ารวม 2,010 ล้านบาท แบ่งเป็น เมล็ดกาแฟดิบ 16,126 ตัน มูลค่า 522 ล้านบาท กาแฟสำเร็จรูป 11,211 ตัน มูลค่า 535 ล้านบาท กาแฟ ผสมปรุงแต่ง 9,123 ตัน มูลค่า 610 ล้านบาท กาแฟคั่ว 84 ตัน มูลค่า 13 ล้านบาท

จุดเด่นของกาแฟไทย

- กาแฟไทยมีรสชาติ กลิ่น สี และคุณภาพ ที่ตลาดมีความต้องการบริโภคทั้งในและ ต่างประเทศ (ตลาดที่สำคัญได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา)

- กาแฟสามารถเก็บรักษาไว้ได้นานถึง 2 ปี หากเก็บรักษาอย่างถูกวิธี

- กาแฟสามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายอย่าง เช่น spa กลิ่นปรุงแต่ง สบู่ สกัดเป็น คาเฟอีน และเป็นยารักษาโรค

- ตลาดกาแฟมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในและต่างประเทศ

4. ประเด็นปัญหาและอุปสรรค

4.1 ปัญหาด้านนโยบาย

4.1.1 ขาดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจน ในการส่งเสริม สนับสนุนเพื่อความก้าวหน้าต่อ สถานการณ์ของกาแฟไทย ยังไม่มีการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่องด้านการจัดการองค์ความรู้ในการ พัฒนากาแฟพันธุ์ดีให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ รวมถึงขาดความชัดเจนในการคุ้มครองเกษตรกร และผู้ประกอบการ

4.1.2 ไม่มีระเบียบหรือกฎหมายรองรับ ตัวอย่างเช่น การกำหนดพื้นที่เพาะปลูก (Zoning) การวิจัยพันธุ์กาแฟ การนำเข้า-ส่งออก ระบบภาษี ระบบกองทุน จึงยังไม่มีนำมาใช้ปฏิบัติอย่างจริงจัง

4.1.3 ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาผลผลิตเพื่อความสามารถในการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4.1.4 ขาดองค์การรับผิดชอบหลัก ในการกำหนดกรอบทิศทางนโยบาย การผลิตเพื่อการส่งออก และแปรรูปเพื่อบริโภคภายในประเทศ อย่างบูรณาการ รวมถึงการประสานเชื่อมโยงด้านการบริหารจัดการ

4.1.5 ขาดการส่งเสริมการรวมกลุ่มแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต และการพัฒนาให้ได้มาตรฐาน ความสม่ำเสมอ และความหลากหลาย

4.1.6 ขาดมาตรการค้าจุน ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อความอยู่รอด ความก้าวทันต่อสถานการณ์ ของกาแฟไทย ทั้งยังขาดความชัดเจนในการคุ้มครองเกษตรกร ผู้ประกอบการ เช่น การเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน และการนำเข้าจากต่างประเทศ

4.2 ปัญหาด้านเทคนิคและวิชาการ

4.2.1 การส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีอย่างจริงจังจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบของภาครัฐ เช่น การขาดการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพปุ๋ยอินทรีย์อย่างเป็นระบบในสวนกาแฟ

4.2.2 การกำหนดพื้นที่ปลูกที่มีความเหมาะสมกับดินพันธุ์ เพื่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตที่ตรงต่อความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4.2.3 ยังไม่มีการส่งเสริมให้มีแปลงสาธิตในพื้นที่ของเกษตรกรอย่างเป็นระบบถูกต้องตามวิธีการ เพื่อเป็นกรอบต้นแบบในการกำหนดต้นทุนการผลิตตรงต่อการพัฒนาเพื่อการแข่งขัน

4.2.4 ปัญหาพื้นดินเสื่อมสภาพจากการที่เกษตรกรใช้สารเคมีเป็นเวลานาน เนื่องจากเกษตรกรขาดทักษะความรู้ความเข้าใจและขาดการพัฒนาที่ดินอย่างเป็นระบบ รวมถึงขาดการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอย่างถูกวิธี

4.2.5 เกษตรกรยังขาดเทคโนโลยีการผลิตกาแฟที่เหมาะสม (สายพันธุ์ดีและการจัดการ) ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ

4.3 ปัญหาด้านการผลิตและการตลาด

4.3.1 ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง ตัวอย่างเช่น ประเทศเวียดนาม อินโดนีเซีย ซึ่งผลผลิตประเทศเวียดนาม 300-400 กก./ไร่ ต้นทุนประมาณ 24 บาท/กก. และอินโดนีเซียมีผลผลิต 250-350 กก./ไร่ ต้นทุน 26 บาท/กก. ไทยผลผลิต 146-190 กก./ไร่

ต้นทุนการผลิต 36-40 บาท/กก.เนื่องมาจากปัจจัยการผลิตของไทยมีราคาสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจัยการผลิตดังกล่าวได้แก่ปุ๋ย ยาปราบวัชพืชศัตรูพืช ตลอดจนแรงงานในการเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษาเป็นต้น

4.3.2 ขาดเสถียรภาพด้านราคา และการเพิ่มมูลค่าจากผลผลิตกาแฟ การส่งเสริมการแปรรูป เพื่อการส่งออก การส่งเสริมการส่งออกเป็นผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมระบบเทคโนโลยีการแปรรูปอย่างถูกวิธี

4.3.3 การรับซื้อของพ่อค้าท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นแบบเกรดคละไม่มีการกำหนดมาตรฐานกาแฟตามคุณภาพในการรับซื้อ

4.4 ปัญหาด้านการค้าระหว่างประเทศ

4.4.1 ยังไม่มีมาตรการรองรับและการเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรในการพัฒนาผลผลิตให้พร้อมรับการแข่งขัน เพื่อรองรับผลกระทบจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ที่จะมีขึ้นในปี 2553 นี้ซึ่งหากมีการเปิดเสรีการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศในกลุ่มอาเซียนจะทำให้ เกษตรกรชาวสวนกาแฟได้รับผลกระทบ อันเนื่องจากประเทศคู่แข่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ทั้งนี้ ประเทศคู่แข่งสำหรับกาแฟพันธุ์โรบัสต้า ได้แก่ เวียดนาม และอินโดนีเซีย ส่วนประเทศที่คาดว่าจะเป็คู่แข่งสำหรับกาแฟพันธุ์อาราบิก้าในอนาคต ได้แก่ เวียดนาม พม่า ลาว ซึ่งประเทศเหล่านี้มีนโยบายส่งเสริมปลูกกาแฟ ประกอบกับมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม และมีต้นทุนการผลิตต่ำ และปัญหาสำคัญที่จะตามมาหากมีการนำกาแฟมารวมอยู่ในข้อตกลง FTA ระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน และอินเดีย จะทำให้ราคากาแฟของไทยตกต่ำและมีปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากประเทศคู่แข่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าประเทศไทย

5. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

5.1 ให้รัฐกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเนื่องจากกาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศ ควรกำหนดให้มียุทธศาสตร์กาแฟอย่างจริงจัง เพื่อการพัฒนาทั้งระบบ มีการกำหนดทิศทาง กรอบปฏิบัติ ไปสู่การบริหารจัดการให้มีเอกภาพ ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการทำงานอย่างบูรณาการขององค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.2 จัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ในการวิจัยเพื่อส่งเสริมการผลิต การตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างเป็นระบบเพื่อนำมากำหนดเป็นแผนการส่งเสริมให้ตรงต่อความต้องการของตลาดและรองรับการแข่งขันในเวทีการค้าเสรี (AFTA) ที่จะเกิดขึ้น

5.3 จัดให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วยเกษตรกร ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐและการดำเนินการของภาคเอกชน รวมถึงถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป การตลาด อย่างต่อเนื่องจริงจัง

5.4 ให้ปรับปรุงหรือออกกฎ ระเบียบ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของกาแฟไทย รวมทั้งการบริหารจัดการขององค์กรหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องคล่องตัวเหมาะสมกับสถานการณ์จริงในปัจจุบัน เหมาะสมกับยุคสมัย

5.5 ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ เอกชน เกษตรกร) ต้องได้รับการศึกษาอบรมความรู้ ความเข้าใจให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและมีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

5.6 จัดให้มี “กองทุนกาแฟไทย” รวมถึง “คณะกรรมการกาแฟแห่งชาติ” ที่ประกอบด้วยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการอย่างเหมาะสม

5.7 ให้เตรียมความพร้อมและมีมาตรการรองรับผลกระทบจากข้อตกลงการค้าเสรี โดยเฉพาะ AFTA ที่จะมีในปีพ.ศ. 2553

5.8 ส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรดำเนินการผลิตตามแนวทฤษฎีใหม่ เพื่อ เป็นทางเลือกสำหรับเกษตรกร

5.9 กำหนดเขตพื้นที่สำหรับปลูกกาแฟให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกป้องทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

ข้อเสนอแนะด้านการผลิต

5.10 จัดให้มีแปลงสาธิตในสวนเกษตรกรอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการด้วยระบบเทคโนโลยี โดยให้เกษตรกรเป็นผู้ดูแลรักษาจัดการตามหลักปฏิบัติ เพื่อเป็นแปลงเปรียบเทียบและกำหนดต้นทุนการผลิตอย่างถาวรที่ถูกต้อง ลดการขัดแย้งจากการกำหนดต้นทุนเพื่อผลประโยชน์ตัวเอง เพื่อการพัฒนาเข้าสู่การค้าเสรีอย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคง โดยรัฐต้องจัดหางบประมาณสนับสนุนให้เกษตรกรผู้ เพื่อร่วมทำแปลงต้นแบบโดยปลอดดอกเบี้ย เพื่อให้เกษตรกรมีส่วนรับผิดชอบ มีความตั้งใจในการดูแลรักษา หากขาดทุนรัฐรับผิดชอบ หากมีกำไรส่งคืนรัฐตามเงื่อนไขข้อตกลง จัดให้มีผู้รับผิดชอบติดตามอย่างต่อเนื่องจริงจัง

5.11 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพ และลดต้นทุนการผลิต โดยการปรับปรุงสวนกาแฟที่ให้ผลผลิตต่ำหรือเสื่อมโทรม ให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและสายพันธุ์กาแฟพันธุ์ดี ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกรตามวิธีการเกษตรกรรมที่มีมาตรฐาน (GAP) การส่งเสริมการใช้

ทรัพยากรดินและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดหาแหล่งทุน-ปลอดดอกเบี้ย ดอกเบี้ยต่ำให้กับเกษตรกรชาวสวนกาแฟ

5.12 ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อการแปรรูปอย่างมีระบบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพิ่มมูลค่าการผลิต สร้างความเป็นเอกลักษณ์กาแฟไทย เพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขัน

5.13 เร่งดำเนินการแก้ปัญหาปริมาณและคุณภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเตรียมความพร้อม รองรับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า AFTA

5.14 สร้างมาตรการแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของกาแฟไทยในฐานะพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ การทำเกษตรแบบปลอดภัยจากสารพิษ การสร้างเพิ่มพูนองค์ความรู้อย่างครบวงจร ได้แก่ พันธุ์ดี ผลผลิต แปรรูป บรรจุหีบห่อ ขนส่งฯ เป็นต้น

5.15 ส่งเสริมและสนับสนุนให้การปลูกกาแฟ เป็นการทำการเกษตรแบบยั่งยืน เช่น เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ ตามแนวทางปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5.16 ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมตัวของชาวสวนกาแฟ และกระบวนการจัดทำแผนชุมชน เพื่อการผลิตกาแฟ การตลาด และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะด้านการตลาด

5.17 เพิ่มมูลค่าสินค้า จากกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยจากสารเคมี เป็นมิตรกับธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีการถ่ายทอดความรู้และสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้พัฒนาการแปรรูปและพัฒนาคุณภาพสินค้า เพื่อการบริโภคและการส่งออก

5.18 รัฐต้องส่งเสริมและจัดการพัฒนาปรับปรุงกาแฟไทยให้เป็นเอกลักษณ์และสร้างลักษณะความโดดเด่น ในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในส่วนของตราผลิตภัณฑ์ รสชาติ และ กลิ่น

5.19 สร้างเสถียรภาพราคา โดยการสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดระหว่างเกษตรกร ผู้รับซื้อ และผู้บริโภค

-----//-----